

**Osnabrüška deklaracija
o poklicnem izobraževanju
in usposabljanju
kot omogočevalec
okrevanja
in pravičnih prehodov na
digitalne in
zelene ekonomije**

Sprejeta 30. novembra 2020

Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije, 2021

© Evropska unija, 2021

Politika ponovne uporabe dokumentov Evropske komisije se izvaja s Sklepom Komisije 2011/833/EU z dne 12. decembra 2011 o ponovni uporabi dokumentov Komisije (UL L 330, 14.12.2011, str. 39). Če ni drugače navedeno, je ponovna uporaba tega dokumenta dovoljena na podlagi licence Creative Commons Attribution 4.0 International (CC-BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). To pomeni, da je ponovna uporaba dovoljena, če je ustrezno naveden vir in so označene morebitne spremembe.

PDF ISBN 978-92-76-43254-8 doi:10.2767/095196 KE-07-21-050-SL-N

OSNABRÜŠKA DEKLARACIJA 2020

o poklicnem izobraževanju in usposabljanju kot omogočevalec okrevanja in pravičnih prehodov na digitalne in zelene ekonomije

Deklaracija ministrov, odgovornih za poklicno izobraževanje in usposabljanje držav članic, držav kandidatk za vstop v EU in držav EGP, evropskih socialnih partnerjev in Evropske komisije, ki so se srečali 30. novembra 2020, za dogovor o novem sklopu političnih ukrepov na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja za obdobje 2021–2025 za dopolnitev in udejanjanje vizije in strateških ciljev, opredeljenih v priporočilih Sveta o poklicnem izobraževanju in usposabljanju za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost.

Mi, ministri, odgovorni za poklicno izobraževanje in usposabljanje (PIU), ponovno potrjujemo svojo zavezanost, kot je bilo obravnavano na našem skupnem sestanku z evropskimi socialnimi partnerji in Evropsko komisijo 16. in 17. septembra 2020 v Osnabrücku, da prispevamo k okrevanju po pandemiji COVID-19 in nadalje razvijamo evropsko področje izobraževanja in usposabljanja z inovativnimi sistemi izobraževanja in usposabljanja, usmerjenimi v prihodnost, z namenom podpiranja digitalnega in zelenega prehoda ter izboljšanja zaposljivosti in konkurenčnosti ter tako spodbujamo gospodarsko rast.

Vsi cilji in ukrepi se bodo izvajali ob ustreznem upoštevanju načela subsidiarnosti in v skladu z nacionalnimi razmerami na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja.

Poudarjamo, da je močno partnerstvo s socialnimi partnerji ključnega pomena za doseganje ciljev in rezultatov, določenih v Osnabrüški deklaraciji.

Cenimo podporo, ki so jo izkazala združenja ponudnikov poklicnega izobraževanja in usposabljanja na evropski ravni ter organizacije učečih se z izdajo svojih stališč v skladu z Osnabrüško deklaracijo.

Dogovorjeno med ministri za poklicno izobraževanje in usposabljanje držav, ki sodelujejo v kopenhagenskem procesu:

- držav članic EU (Avstrija, Belgija, Bolgarija, Ciper, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francija, Grčija, Irska, Italija, Hrvaška, Latvija, Litva, Luksemburg, Madžarska, Malta, Nemčija, Nizozemska, Poljska, Portugalska, Romunija, Slovenija, Slovaška, Španija, Švedska),
- držav kandidatk za vstop v EU (Albanija, Republika Severna Makedonija, Črna gora, Srbija, Turčija),
- držav EGP (Islandija, Lihtenštajn, Norveška).

Dogovorjeno med evropskimi socialnimi partnerji (ETUC, BusinessEurope, SMEUnited, CEEP).

Dogovorjeno z Evropsko komisijo in

podprto s strani združenj ponudnikov poklicnega izobraževanja in usposabljanja na evropski ravni (VET4EU2) in predstavnikov učech se (OBESU, Evropska mreža vajencev), ki so izdali stališče v podporo Osnabrüški deklaraciji.

UVOD

Pandemija COVID-19 ter digitalizacija in podnebne spremembe imajo velik vpliv na naše gospodarstvo, zaposlitev in družbe. Od poklicnega izobraževanja in usposabljanja (PIU) se upravičeno zahteva, da prispeva k strategijam odzivanja na izjemne dogodke, kot je okrevanje po pandemiji COVID-19, vendar tudi, da se sooči z izzivi, kot so demografske spremembe, digitalne inovacije, trajnostni ali podnebno nevtralni pristopi, naraščajoča potreba po spretnostih STEM in naraščajoča potreba po nenehnem izpopolnjevanju in prekvalifikacijah¹ v celotni delovni dobi osebe. Poklicno izobraževanje in usposabljanje dobiva nov zagon z na novo posodobljenim programom znanj in spretnosti za Evropo² ter predlogom Komisije za priporočilo Sveta glede poklicnega izobraževanja in usposabljanja³, kar pripomore k poudarjanju pravice posameznikov do kakovostnega in vključujočega izobraževanja, usposabljanja in vseživljenjskega učenja, kot je navedeno v prvem načelu evropskega stebra socialnih pravic. Kopenhagenska deklaracija z 29.–30. novembra 2002 je uvedla evropsko strategijo za okrepljeno sodelovanje na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja, splošno imenovano tudi „kopenhagenski proces“. Sodelovanje v okviru skoraj dvajset let trajajočega kopenhagenskega procesa je postalo katalizator za posodobitev poklicnega izobraževanja in usposabljanja v številnih državah članicah EU in državah kandidatkah ter je podprlo prizadevanja za uresničitev evropskih strateških ciljev. Gradili bomo na dosežkih našega sodelovanja, dogovorjenih v Kopenhagenski deklaraciji (2002) in ponovno potrjenih v sporočilih iz Maastrichta (Communiqués of Maastricht) (2004), Helsinkov (2006), Bordeauxa (2008), Bruggesa (2010) in sklepih iz Rige (2015). Kopenhagenski proces prinaša tristransko platformo za okrepitev, dopolnitev in udejanjanje evropske politike o poklicnem izobraževanju in usposabljanju, kot jo je sprejel Svet Evropske unije. Prav tako zagotavlja platformo za okrepitev sodelovanja s socialnimi partnerji, zbornicami, ponudniki poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter organizacijami učečih se za naslednjih pet let. Prispevali bomo tudi k nadaljnjemu razvoju evropskega področja izobraževanja in usposabljanja z inovativnimi sistemi izobraževanja in usposabljanja, usmerjenimi v prihodnost, ter tako podprli pravični prehod v smeri digitalne in zelene ekonomije.

¹ Izraz znanja in spretnosti uporabljamo v širšem pomenu, tj. zajema tudi kompetence.

² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/ip_20_1196

³ Ibidem.

RAZLOGI

Odlično in vključujoče evropsko poklicno izobraževanje in usposabljanje je več kot le odgovor na razvoj in izzive, s katerimi se soočajo posamezniki in organizacije. Poklicno izobraževanje in usposabljanje omogoča inovacije in je temelj za zeleno, digitalno in trajnostno rast. Krepi odpornost držav proti krizam, razvija kakovostne možnosti vseživljenjskega učenja za vse državljane ter digitalne in zelene izzive spreminja v gonilne sile, ki so sposobne uskladiti trajno okrevanje, okoljsko trajnost in pravično porazdelitev koristi rasti med vse državljane in družbe.

Odlično in vključujoče evropsko poklicno izobraževanje in usposabljanje je enako pomembno za konkurenčnost evropskih podjetij in dobro delovanje evropskega trga dela.

Vajeništvo in učenje skozi delo v resničnem delovnem okolju izboljšujeta zaposljivost. Poklicno izobraževanje in usposabljanje našo delovno silo opremi z znanjem, spretnostmi in kompetencami, ki so pomembne za nenehno spreminjajoč se trg dela, ter nudi izpopolnjevanje in prekvalifikacije za vključenost in odličnost. Poklicno izobraževanje in usposabljanje ima poseben poudarek in identiteto ter ključno vlogo na stičišču izobraževanja in usposabljanja ter politike zaposlovanja in gospodarske politike. Poklicno izobraževanje in usposabljanje se lahko učinkovito razvija le, če so politike skladne in medsebojno povezane ter temeljijo na ravnovesju med kontinuiteto in novimi usmeritvami.

Ob upoštevanju predloga za priporočilo Sveta glede poklicnega izobraževanja in usposabljanja za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost ter programa znanj in spretnosti za Evropo se Osnabrüška deklaracija osredotoča na štiri glavna področja za leta od 2021 do 2025:

1. odpornost in odličnost skozi kakovost ter vključujoče in prilagodljivo poklicno izobraževanje in usposabljanje;
2. vzpostavitev nove kulture vseživljenjskega učenja – pomen nadaljnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter digitalizacije;
3. trajnost – zelena povezava v poklicnem izobraževanju in usposabljanju;
4. evropsko področje izobraževanja in usposabljanja ter mednarodno poklicno izobraževanje in usposabljanje.

Ta deklaracija temelji na temeljnih načelih, ki vključujejo ustrezno upoštevanje socialnega dialoga in potrebo po močnem partnerstvu s širokim naborom deležnikov, vključno s socialnimi partnerji, podjetji, organizacijami delodajalcev, zbornicami, panožnimi združenji, ponudniki poklicnega izobraževanja in usposabljanja, predstavniki učečih se, nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi javnimi upravami, zavodi za zaposlovanje in organizacijami socialnega gospodarstva. Podjetja kot učni prostori so ključnega pomena za sodobno in odlično poklicno izobraževanje in usposabljanje. Poudarjamo odgovornost podjetij, da spodbujajo zagotavljanje potrebnih znanj in spretnosti. Potreba po zadostnih

vlaganjih in vključenosti vseh deležnikov je prav tako ključnega pomena za doseganje ciljev deklaracije, zlasti v kontekstu pandemije. Kakovostno in vključujoče poklicno izobraževanje in usposabljanje mora državljanom zagotoviti enakovredne priložnosti za usposabljanje ne glede na njihovo osebno in ekonomsko ozadje ter kraj prebivališča.

Temeljna načela vključujejo tudi potrebo po ohranjanju visokokakovostnih vajeništev in učenja skozi delo z namenom konsolidacije dosežkov ter potrebe po boljši integraciji začetnega in nadaljnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja za zagotavljanje prekvalifikacij in izpopolnjevanja, vključno s potmi od začetnega do nadaljnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja. Državljan, učeči se in njihove družine so v središču našega zanimanja. Dostop do kakovostnega, vključujočega in odgovornega poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter koristi od njega bi morala biti pravica vseh učečih se.

V kontekstu velike negotovosti je vlaganje v znanja in spretnosti ter kompetence ljudi najboljša možnost za povečanje zaupanja evropskih državljanov; to je povezano z izboljšanjem učinkovitosti trgov dela.

1. cilj: Odpornost in odličnost skozi kakovost ter vključujoče in prilagodljivo poklicno izobraževanje in usposabljanje

Nove tehnologije, novi poslovni modeli, digitalizacija, umetna inteligenca, demografske spremembe, klimatske spremembe in gospodarska kriza, ki jo je povzročil COVID-19, zahtevajo prilagodljive odzive sistemov poklicnega izobraževanja in usposabljanja z ustreznim vodenjem. Prilagodljivo in odporno poklicno izobraževanje in usposabljanje se lahko prilagodi motnjam in grožnje spremeni v priložnosti ter tako omogoči inovacije, produktivnost in odpornost naših gospodarstev ter družb na lokalni, regionalni, nacionalni in evropski ravni. Medtem ko poklicno izobraževanje in usposabljanje državljanom omogoča, da se soočijo s spremembami, bi jim moralo tudi omogočiti, da oblikujejo spremembe. Inovacije v poklicnem izobraževanju in usposabljanju so tesno povezane z novimi znanji in spretnostmi, učnimi načrti, metodologijami izobraževanja in orodji za napovedovanje.

Tako smo odločeni, da bomo izkoristili potencial digitalnega učenja in umetne inteligence z namenom nudenja podpore učečim se pri razvoju njihovega znanja, spretnosti in kompetenc. Informacije⁴ o trgu dela in znanjih in spretnostih ter raziskave bi morale obveščati nosilce odločanja na področju poklicnega

⁴ Informacije o znanjih in spretnostih so razumljene kot izid postopka, ki ga vodi strokovnjak, za izbiranje, združevanje in predložitev dokazov – na podlagi napovedi znanj in spretnosti, spremljanja diplomantov, raziskav o spretnostih, analize velikih količin podatkov in drugih metod – za načrtovanje in predvidevanje trendov znanj in spretnosti.

izobraževanja in usposabljanja ter podpirati ponudnike in izvajalce poklicnega izobraževanja in usposabljanja pri razvoju in prilagajanju ponudb poklicnega izobraževanja in usposabljanja spreminjajočim se potrebam trga dela in družbe. Učeči se potrebujejo več usmeritev in po meri prilagojene podpore za oblikovanje svojih učnih in kariernih poti. Še več, pandemija COVID-19 nas je naučila, da lahko digitalno učenje igra dopolnjujočo in pomembno vlogo pri podpori učenju. Poleg pristopov upravljanja od zgoraj navzdol se v novih razmerah povečuje vloga različnih horizontalnih mrež sodelovanja, vključno z oblikovanjem skupnosti izvajanja prakse za medsebojno podporo in ustvarjanja znanja, zlasti v zvezi z nujnimi rešitvami.

Trenutno smo priča porastu povpraševanja na trgu dela po različnih mešanica znanj in spretnosti ter kvalifikacij in strukturnim spremembam na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja. Zaradi obojega potrebujemo posodobljeno in vključujoče poklicno izobraževanje in usposabljanje. Ker se bodo morali posamezniki redno prekvalificirati in izpopolnjevati, da se bodo lahko prilagajali hitro razvijajoči se digitalizaciji⁵, bo odličnost poklicnega izobraževanja in usposabljanja na vseh ravneh kvalifikacij, vključno z višjimi ravnmi EOK, še pomembnejša za ohranjanje zaposljivosti. Odlično poklicno izobraževanje in usposabljanje pripravi učeče se na današnji in prihodnji svet dela, s čimer omogoči ustvarjanje delovnih mest v kontekstu učinkovitih in kakovostnih trgov dela. Odlično poklicno izobraževanje in usposabljanje prispeva h krepitvi demokratičnega državljanstva in evropskih vrednot. Doseganje teh ciljev bo zahtevalo razvoj zmogljivosti institucij za poklicno izobraževanje in usposabljanje z aktivno vključenostjo deležnikov. Visokokakovostno poklicno izobraževanje in usposabljanje, ki vključuje podjetniško izobraževanje, učečim se omogoča, da odprejo nova podjetja.

Vloga in obseg institucij za poklicno izobraževanje in usposabljanje se spreminjata. Meje med visokošolskim izobraževanjem (VI) ter poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem postajajo nejasne. Še vedno obstajajo ovire, ki jih je treba premagati, medtem ko si politike prizadevajo za večjo prepustnost v sistemih izobraževanja in usposabljanja. Odlično poklicno izobraževanje in usposabljanje je v družbah cenjeno ter je s priznavanjem in prepustnostjo povezano z visokošolskim izobraževanjem ter nemotenim dostopom do trga dela.

Zato podpiramo pobudo za odličnost poklicnega izobraževanja in usposabljanja v Evropi ter poudarjamo pomen programov poklicnega izobraževanja in usposabljanja na ravneh EOK od 5 do 8, ki so enakovredne visokošolskim, da bi diplomantom poklicnega izobraževanja in usposabljanja ponudili prožno, vključujočo in koristno pot do delovnih mest na visoki ravni ter kariernih priložnosti

⁵ Upoštevanje okvirnega sporazuma evropskih socialnih partnerjev o digitalizaciji (2020).

v skladu s trenutnimi in prihodnjimi družbeno-gospodarskimi potrebami. Menimo, da so dobro ciljno usmerjena kakovostna vlaganja v poklicno izobraževanje in usposabljanje ter izboljšano sodelovanje s socialnimi partnerji ter zadevnimi deležniki, vključno z učečimi se, in med njimi ključnega pomena.

Kratkoročni cilji za obdobje 2021–2025

Podpora na ravni EU:

spodbujanje izmenjave najboljših praks in dejavnosti vzajemnega učenja o inovativnih reformah politik in odličnosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja, vključno z naslavljanjem izzivov trajnosti in digitalizacije ter povezovanjem ponudb kvalifikacij začetnega in nadaljnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja kot privlačnih poklicnih poti; razvoj in krepitev centrov poklicne odličnosti kot inovativnih inkubatorjev in ekosistemov znanj in spretnosti, ki združujejo učenje, usposabljanje in raziskovalne dejavnosti, poklicno izobraževanje in usposabljanje, visokošolsko izobraževanje in raziskave v izbranih sektorjih oziroma socialno ekonomske izzive, vključno s podporo za podjetništvo ter digitalne in inovativne vire poklicnega izobraževanja in usposabljanja za vse.

Ukrepi na nacionalni ravni:

raziskovanje možnosti vzpostavitve mreže prostovoljnih strokovnjakov in vodstvenih delavcev, upokojenih ali na študijskem dopustu, ki bi v okviru koalicije EAfA podpirali svoje kolege na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter vajeništva;

podpora razvoja digitalne infrastrukture za namene učenja in poučevanja v poklicnem izobraževanju in usposabljanju, vključno z umetno inteligenco in tehnologijo izboljšane/navidezne resničnosti (AR/VR) ter razvojem ustrezne institucionalne ureditve poučevanja in usposabljanja, podkrepjene s primerno infrastrukturo, zlasti na oddaljenih in podeželskih območjih, ter tako zagotoviti socialno vključenost;

krepitev učenja skozi delo in vajeništva z izvajanjem evropskega okvira za kakovostna in učinkovita vajeništva⁶ ter uporabo podpornih storitev na zahtevo in političnih pobud za učenje; krepitev uporabe kakovostnih in vključujočih vajeništev kot orodja za podporo prehoda ranljivih skupin iz šolanja/usposabljanja na delovno mesto in za izboljšanje ravni kvalifikacij državljanov;

podpora poklicne odličnosti (CoVE) in izboljšanje prepustnosti med poklicnimi in akademskimi potmi, vključno z učenjem skozi delo in

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A32018H0502%2801%29>

okrepljenim sodelovanjem med poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem, visokošolskim izobraževanjem in raziskovalnimi centri, s čimer se vzpostavi kakovostne in učinkovite programe poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter vajeništva na 5. in višjih ravneh EOK; razvoj nacionalnih in regionalnih informacijskih sistemov o znanju in spretnostih, vključno s predvidevanjem znanj in spretnosti ter sledenjem diplomantom; omogočanje socialnim partnerjem, nosilcem odločanja, deležnikom in ponudnikom, da pravočasno in učinkovito prilagodijo in posodobijo programe, učne načrte in smernice poklicnega izobraževanja in usposabljanja.

2. cilj: Vzpostavitev nove kulture vseživljenjskega učenja – pomen nadaljnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter digitalizacije

Ker se zaradi digitalnega in zelenega prehoda spreminjajo delovna mesta in kvalifikacije ter nastajajo novi poklici, potrebujejo posamezniki podporo za stalno izpopolnjevanje in posodabljanje svojih znanj in spretnosti. Evropska in nacionalna ogrodja kvalifikacij so se razvila v temelj kvalifikacijskih sistemov, ki podpirajo preglednost in kakovost kvalifikacij. Poklicno izobraževanje in usposabljanje je treba oglaševati kot privlačno in visokokakovostno pot za delovna mesta in življenje. Privlačnost je zlasti mogoče doseči prek prilagodljivosti, fleksibilnosti, visoke kakovosti, vključevanja in prehajanja poti usposabljanja.

Vseživljenjsko učenje pomeni, da so posamezniki usposobljeni, da obvladajo širok nabor znanj in spretnosti ter kompetenc in si utirajo svojo pot skozi sistem izobraževanja in usposabljanja s pomočjo vrhunskih tehnologij in učnih orodij onkraj meja institucij za izobraževanje in usposabljanje. Nadaljnje poklicno izobraževanje in usposabljanje bi moralo tako sprejeti sistemski pristop z namenom prilagoditve tehnološkemu premiku v celotni delovni dobi. Nadaljnji razvoj nove kulture vseživljenjskega učenja in zagotavljanje kakovostnih, dostopnih in vključujočih, relevantnih in trajnostnih sistemov vseživljenjskega učenja je odgovornost vseh deležnikov – nacionalnih in regionalnih organov, socialnih partnerjev, ponudnikov poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter učečih se.

Ponudbe začetnega in nadaljnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja morajo biti boljše medsebojno povezane, združljive in morajo temeljiti na informacijah o znanjih in spretnostih na evropski, nacionalni in/ali regionalni ravni. Nova kultura vseživljenjskega učenja pomeni, da so posamezniki vse življenje deležni poklicnega usmerjanja, da se lahko vključijo v kakovostne in vključujoče programe poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter pridobijo ključne kompetence za dejavno upravljanje svojih faz izobraževanja, usposabljanja in

zaposlovanja ob podpori in večji odgovornosti vseh deležnikov. Zanaša se na politike in okvire poklicnega izobraževanja in usposabljanja, usmerjene v prakso, ki jih poganjajo družbene in poklicne potrebe. Nova kultura vseživljenjskega učenja pomeni tudi, da učenje skozi delo in učenje na delovnem mestu izstopata v strategijah nadaljnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja. Učeči se vseh starosti in podjetja se morajo zavedati svojih potreb in razviti delovna okolja, ki spodbujajo učenje, da bi lahko v celoti izkoristili svoje potencialne. Pomembno je zagotoviti učinkovito karierno usmerjanje in dostop do kakovostnega izobraževanja in usposabljanja za vse, zlasti pa za ranljive učeče se skupine na podlagi, na primer, pravic do usposabljanja, posojil, dvostranskih skladov in drugih spodbud.

Za kulturo vseživljenjskega učenja so ključni predani učitelji, svetovalni delavci, vodje usposabljanja in mentorji, ki izkoriščajo prednosti kakovostnega in vključujočega začetnega in nadaljnega strokovnega razvoja ter delujejo kot multiplikatorji in posredniki. Pedagoško osebje in osebje za usposabljanje bo v mnogih pogledih dejavno vključeno v upravljanje sprememb, ki bodo sledile temu razvoju. Digitalno poučevanje in usposabljanje od osebja za poklicno izobraževanje in usposabljanje zahtevata, da razvije nove metodične in didaktične pristope, ki jih uporabi v povezanem svetu. Zato je treba povečati privlačnost poklicev učiteljev in vodij usposabljanja⁷ ter po potrebi podpirati dostop poslovnih strokovnjakov do poklicev učiteljev in vodij usposabljanja v institucijah poklicnega izobraževanja in usposabljanja v skladu z nacionalno zakonodajo in pogoji za dostop do učiteljskega poklica.

Kratkoročni cilji za obdobje 2021–2025

Podpora na ravni EU:

razvoj nabora strategij in ukrepov, pomembnih za prekvalifikacije in izpopolnjevanje v kontekstu zelenih in digitalnih prehodov, ter gradnja na podlagi raziskav na ravni EU, kot so raziskava o nadaljnjem poklicnem usposabljanju, evropska raziskava podjetij ter drugi ustrezni dokazi Komisije in centra Cedefop;
nadaljnje izboljšanje strateškega predvidevanja znanj in spretnosti na ravni EU, zlasti z delom centra Cedefop na področju informacij o znanjih in spretnostih v posvetovanju z Evropsko komisijo, nacionalnimi vladami in socialnimi partnerji;
 uvedba in podpora Pakta za znanja in spretnosti, mobilizacije partnerstev, spodbud in zavez za ukrepe v skladu z izpopolnjevanjem in prekvalifikacijo delovne sile v dogovoru z državami članicami in podjetji;

⁷ V skladu s sklepi Sveta o evropskih učiteljih in mentorjih za prihodnost (2020/C 193/04).

proučevanje finančnih in nefinančnih spodbud za začetno in nadaljnje poklicno izobraževanje in usposabljanje odraslih, promocijskih programov z javnim financiranjem nadaljnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter drugih finančnih spodbud, ki so po potrebi povezane s kolektivnimi pogodbami, za spodbujanje individualnega učenja ob upoštevanju sinergij med različnimi področji politike, npr. politike zaposlovanja, socialne vključenosti in izobraževanja, pa tudi nacionalnih in regionalnih posebnosti;

izboljšanje evropske statistike skupaj z nacionalnimi statističnimi uradi, vključno z delom na statistiki o javnih in zasebnih vlaganjih v učenje odraslih;

olajšanje mobilnosti za učenje in delo v Evropi, zagotavljanje dostopa do preglednih in zanesljivih informacij o znanjih in spretnostih, priložnostih za učenje in trendih trga dela, olajšanje medsebojnega povezovanja digitalnih platform za učenje in upravljanje kariere na evropski ravni ter omogočanje institucijam za izobraževanje in usposabljanje izdaje digitalnih diplom in potrdil (digitalne poverilnice Europass) ter posledično olajšanje preglednosti in priznavanja kvalifikacij po Evropi prek nove platforme Europass.

Ukrepi na nacionalni ravni:

razvoj nacionalne strategije za kakovostno in vključujoče vseživljenjsko učenje z vsemi zadevnimi nacionalnimi, regionalnimi in sektorskimi deležniki ter socialnimi partnerji; poleg zagotavljanja izobraževanja in usposabljanja lahko nacionalne strategije za znanja in spretnosti vključujejo usmerjanje, spodbude za izboljšano zagotavljanje znanj in spretnosti s strani delodajalcev, povečano sodelovanje delodajalcev, potrditev predhodnega učenja in ciljno usmerjene javne pristope za nagovarjanje neaktivnih in brezposelnih oseb, oseb, ki so brezposelne in niso deležne izobraževanja ali poklicnega usposabljanja, ali oseb, ki jim grozi brezposelnost;

razvoj ciljno usmerjenih ukrepov za obveščanje o prednostih nadaljnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter zagotavljanje uporabnikom prijaznega dostopa do informacij o ponudbah začetnega in nadaljnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja na nacionalni in regionalni ravni z naslavljanjem spolnih in drugih stereotipov za enakopravno, pravično in raznoliko družbo;

sodelovanje z zadevnimi deležniki za razvoj rešitev digitalnega učenja, ki podpira priložnosti za nadaljnje poklicno izobraževanje in usposabljanje, dodelitev poverilnic in potrdil za nadaljnje poklicno izobraževanje in usposabljanje ter na ta način odpiranje možnosti za pridobitev popolnih kvalifikacij brez zanemarjanja nadaljnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja na delovnem mestu ter pozitivnih učinkov delovnih okolij, ki spodbujajo učenje;

podpiranje povezovanja nacionalnih platform za poklicno izobraževanje in usposabljanje ali podatkovnih zbirk s platformo Europass v skladu s sklepom Europass in priporočilom EOK, kjer je to primerno; nudenje podpore učiteljem, vodjem usposabljanja, svetovalnim delavcem, izobraževalcem odraslih in mentorjem v poklicnem izobraževanju in usposabljanju z zagotavljanjem ustreznih znanj in spretnosti ter orodij za in skozi digitalne tehnologije; zlasti s sistematičnimi pristopi in priložnostmi za začetno in nadaljnje strokovno izpopolnjevanje v šolskem in delovnem okolju ter izobraževanjem in usposabljanjem na daljavo, kar jim omogoča napredovanje na poklicni poti.

3. cilj: Trajnost – zelena povezava v poklicnem izobraževanju in usposabljanju

Odgovorno ravnanje z okoljem vpliva na evropske družbe in gospodarstva. Trajnost je vsestranska zadeva, ki se prepleta s povpraševanjem po delovni sili, izobraževanjem, spretnostmi, poklici ter geografsko porazdelitvijo delovnih mest in delavcev. Podjetja, organizacije zasebnega sektorja in družbene pobude so glavni gonilniki v smeri proti trajnosti na gospodarskem in družbenem področju. Začetno in nadaljnje poklicno izobraževanje in usposabljanje si mora prizadevati za vključevanje znanj in spretnosti za trajnost v svoje predpise in prakse. Še več, povezava med digitalizacijo in trajnostjo je v središču tega cilja. Razvoj na področju tehnologije poganja rast sektorjev, vključno z izobraževanjem in usposabljanjem. Razvoj odprtokodnih in digitalnih učnih okolij lahko izboljša dostopnost izobraževanja za trajnostni razvoj tako v okoljih izobraževanja in usposabljanja kot zunaj njih, bodisi v šolah, podjetjih ali doma.

Kratkoročni cilji za obdobje 2021–2025

Podpora na ravni EU:

spodbujanje pobud za podporo sodelovanju in deljenju znanja med institucijami in ponudniki poklicnega izobraževanja in usposabljanja glede učnih metod, učnega načrta, smernic, učenja skozi delo in zagotavljanja kakovosti ponudbe izobraževanja in usposabljanja glede zelenih spretnosti s pomočjo uporabe evropskih programov, kot je Erasmus+;

spodbujanje izmenjave praks učiteljev in vodij usposabljanja v poklicnem izobraževanju in usposabljanju, zlasti glede trendov in potreb po znanjih in spretnostih, pomembnih za zeleno gospodarstvo z namenom medsebojnega učenja/pregleda in izmenjave najboljših praks;

poziv k novim zavezam in partnerstvom za kakovostna in učinkovita vajeništva, povezana z zelenimi tehnologijami in poklici, v okviru prenovljene evropske koalicije za vajeništva, s poudarkom na gospodarskih sektorjih, ki bodo v ospredju prehoda v podnebno nevtralno Evropo;

proučevanje možnosti, da postane sodelovanje v politiki EU o poklicnem izobraževanju in usposabljanju podnebno nevtralno, na primer s širšo uporabo videokonferenc, spletnih seminarjev in virtualnih konferenc z vsemi deležniki poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter socialnimi partnerji.

Ukrepi na nacionalni ravni:

oblikovanje spodbud za okolju prijaznejše programe poklicnega izobraževanja in usposabljanja, vključno z izobraževanjem in usposabljanjem na področju zelenih tehnologij in inovacij, energetske učinkovitosti, krožnega gospodarstva, okoljske ozaveščenosti, trajnostne uporabe učnega gradiva in gradiva za usposabljanje ter digitalizacije za zmanjšanje podnebnih učinkov;

opredelitev znanj in spretnosti, pomembnih za trg dela za zeleni prehod, ki jih je treba vključiti v učne načrte in ponudbo poklicnega izobraževanja in usposabljanja, vključno z osnovnimi znanji in spretnostmi v vseh sektorjih in poklicih ter znanji in spretnostmi, ki so specifične za posamezni sektor, v sodelovanju s socialnimi partnerji;

opredelitev in podpora za priložnosti, ki bodo pedagoškemu osebju in osebju za usposabljanje, vodstvenim ekipam pri ponudnikih poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter vodjem usposabljanja in mentorjem v podjetjih omogočile, da delujejo kot multiplikatorji in posredniki zaradi vse večje digitalizacije in trajnosti pri zagotavljanju in upravljanju programov usposabljanja.

4. cilj: Evropsko področje izobraževanja in usposabljanja ter mednarodna razsežnost poklicnega izobraževanja in usposabljanja

Globalizacija trgov in demografski trendi pozivajo k posodobitvi ter prilagoditvi sistemov in institucij za poklicno izobraževanje in usposabljanje na nacionalni, regionalni in sektorski ravni v državah članicah. Globalni razvoj prav tako ponuja izjemne priložnosti za Evropo kot mesto za izobraževanje in usposabljanje. Poleg tega se ta cilj nanaša na ambiciozne namene Kopenhagenske deklaracije, po kateri naj bi Evropa postala svetovna referenca za učeče se. V tem kontekstu so evropska in nacionalna ogrodja kvalifikacij ter Europass orali ledino.

V zadnjih dveh desetletjih se je mobilnost v poklicnem izobraževanju in usposabljanju znatno povečala in v njenem okviru je mobilnost Erasmus+ koristilo več kot 1,5 milijona učečih se in osebja v poklicnem izobraževanju in usposabljanju. V kontekstu pandemije COVID-19 sta zlasti virtualna in hibridna mobilnost dobili nov zagon. Zagon dobivajo projekti sodelovanja, ki vodijo v skupne programe in kvalifikacije poklicnega izobraževanja in usposabljanja. Migracije so izziv za vsakogar. Preglednost in primerljivost kvalifikacij in kompetenc pristojnim organom, ponudnikom izobraževanja in usposabljanja ter delodajalcem in posameznikom pomagata do informirane izbire in sprejemanja informiranih odločitev. Pri tem bi morali v celoti izkoristiti pobude in programe EU (na primer EOK, Europass, Erasmus+).

Te spodbude in programi podpirajo preglednost kvalifikacij in zagotavljanje priložnosti za vse učeče se, da sodelujejo na prilagodljivih in vključujočih poteh, prav tako pa posameznike spodbujajo, da opravijo horizontalni premik z enega mesta učenja v eni državi na mesto v drugi državi, medtem ko dosežejo popolne kvalifikacije oziroma zaključijo katero koli učno pot v začetnem ali nadaljnjem poklicnem izobraževanju in usposabljanju. Ob upoštevanju demografskih sprememb bo to pripomoglo tudi k čezmejni mobilnosti kvalificiranih delavcev in strokovnjakov ter tako izboljšalo usklajevanje ponudbe in povpraševanja na trgu dela.

Na splošno bi morali spodbujati evropske sisteme poklicnega izobraževanja in usposabljanja kot skupno evropsko področje izobraževanja in usposabljanja, ki je priznано kot svetovna referenca za udeležence poklicnega izobraževanja in usposabljanja. To vključuje tudi razvoj načel in standardov, ki temeljijo na Europassu, kot privlačnih in varnih alternativ komercialnim platformam in izdelkom za obdelavo podatkov iz drugih svetovnih regij. Politika EU bi lahko ob podpori ETF in centra Cedefop na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja zajela izobraževanje in usposabljanje v sosednjih državah in drugih svetovnih regijah.

Kratkoročni cilji za obdobje 2021–2025

Podpora na ravni EU:

krepitev mobilnosti, vključno z dolgoročno mobilnostjo v poklicnem izobraževanju in usposabljanju, na podlagi skupnih meril kakovosti in spodbujanja priznavanja učnih izidov poklicnega izobraževanja in usposabljanja;

proučevanje možnosti strukturirane nadnacionalne izmenjave med deležniki v poklicnem izobraževanju in usposabljanju, učitelji in vodji usposabljanja v poklicnem izobraževanju in usposabljanju ter predstavniki socialnih partnerjev; oceniti potencial evropskih orodij, kot so EPALE, e Twinning in Europass;

nadaljnji razvoj platforme Europass v tesnem sodelovanju z državami članicami in evropskimi socialnimi partnerji ob upoštevanju posebnosti nacionalnih in regionalnih sistemov poklicnega izobraževanja in usposabljanja; zagotavljanje, da lahko učeči se kjer koli in kadar koli v poklicnem izobraževanju in usposabljanju dostopajo do večjezičnih informacij o učni mobilnosti, evropskih programov poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter zahtev za kvalifikacije za ponudbe za zaposlitev, vključno z mobilnimi napravami, kar posledično podpira evropsko področje izobraževanja in usposabljanja;

podpora za pripravo in udeležbo nacionalnih ekip na tekmovanju EUROSKILLS za povečanje privlačnosti in ugleda poklicnega izobraževanja in usposabljanja, spodbujanje odličnosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja v Evropi ter doseganje statusa prvaka na svetovnih tekmovanjih WorldSkills;

sodelovanje z mednarodnimi organizacijami, zlasti z OECD, ILO, UNESCO, Svetom Evrope, Svetovno banko in drugimi regionalnimi mrežami poklicnega izobraževanja in usposabljanja po svetu, s poudarkom na skupnem svetovnem programu poklicnega izobraževanja in usposabljanja (skupne svetovne konference o poklicnem izobraževanju in usposabljanju, spodbujanje izmenjave najboljših praks regionalnih inovacij s področja poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter instrumentov skupnega interesa).

Ukrepi na nacionalni ravni:

podpiranje in omogočanje mobilnosti odraslih udeležencev poklicnega izobraževanja in usposabljanja, vključno z vajenci, na primer z razvojem podpornih struktur in zagotavljanjem informacij o priložnostih v državah gostiteljicah;

povečanje stopnje mobilnosti učečih se v poklicnem izobraževanju in usposabljanju ter učiteljev in vodij usposabljanja ob istočasni krepitvi ukrepov za zagotavljanje kakovosti in priznavanja učnih izidov ter ustreznih podpornih struktur; spodbujanje daljših obdobj mobilnosti za učeče se v poklicnem izobraževanju in usposabljanju v tujini in zagotavljanje, da so delovne prakse vajencev v skladu z evropskim okvirom za kakovostna in učinkovita vajeništva, ob upoštevanju nacionalnih predpisov in kolektivnih pogodb, vključno z določbami o zdravju in varnosti;

razvoj strategij za internacionalizacijo poklicnega izobraževanja in usposabljanja, ki mobilizirajo partnerstva in vključujejo zaveze za konkretne in ciljno usmerjene ukrepe z vsemi ustreznimi deležniki v skladu z nacionalnimi ali regionalnimi predpisi;

spodbujanje medkulturnega znanja, spretnosti in kompetenc kot del zahtev glede kvalifikacij in učnih načrtov v kvalifikacijah poklicnega izobraževanja in usposabljanja v skladu z okvirom ključnih kompetenc;

sodelovanje z drugimi državami EU pri pripravi nacionalnih ekip za mednarodna tekmovanja, kot sta WorldSkills in EuroSkills.

V podporo uspešnemu izvajanju dogovorjenih ukrepov pozivamo Cedefop in ETF, da spremljata Osnabrüško deklaracijo ter o tem letno poročata ACVT in DGVT.

Urad za publikacije
Evropske unije

eu2020.de
bmbf.de